

УДК 070-003.6(084); 658.8; 7.06.
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.172-190>

ЖУРНАЛИ “НОВА ХАТА” ТА “НАШЕ ЖИТТЯ”:

ПОСТАТІ, МИСТЕЦТВО, МАРКЕТИНГ

Наталія ДЯДЮХ-БОГАТЬКО

<https://orcid.org/0000-0001-6822-7488>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра соціокультурного менеджменту,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: ndbogatko@gmail.com*

Журнал “Нова хата” був важливим явищем та територією Галичини у час між двох світових воєн. По суті він був маркером національної ідентифікації українців у міжвоєнний час на території, що належала до Польщі, і розповсюджувався далеко за її межами. Відомо, що виховуючи хлопчиків – Ви виховуєте воїнів, виховуючи дівчаток – Ви виховуєте націю. І сьогодні, в час військових потрясінь, у нашій державі тема виховання майбутніх поколінь є й надалі актуальною.

Ключові слова: обкладинки, художники, видавнича справа, мистецтво, креативні індустрії, шрифт, курсиве накреслення, стилізація.

Як відомо, видавнича справа передбачає підбір матеріалів, редакторські та управлінські функції, окрім забезпечення технологічної друкарської частини тиражу. Початок ХХ століття був на роздоріжжі воєн, проте Галичина зуміла породити непересічне видання, що стало знаковим як для українського жіноцтва того часу, так і для наступних поколінь, коли підшивки з річними передплатами журналу “Нова хата” передавали у спадок, як сімейну реліквію. “Нова хата” – журнал для плекання домашньої культури, як зазначено у його гаслі: видавався завдяки сприянню львівського кооперативу “Українське Народне Мистецтво” з 1925 по 1939 рік. Пізніше, після заборони національної спілки українців у 1939 році, його закривають, та потреба в українському жіночому журналі не зникає. А тому з новою силою з’являється видання “Наше життя” вже за океаном, як об’єднання української ідеї та жіноцтва у еміграції завдяки осередку Союзу Українок Америки (СУА).

Про дослідження видання журналу “Нова хата” писали Людмила Белінська у часописі “Українське літературознавство”, “Жіноча преса: етнографічний VS політичний чин (на прикладі журналу «Нова хата»)» [2] та Дзвінка Воробкало у статті “ «Нова хата», або журнал для інтелігентного жіноцтва” [3]. Хоча в першій статті акцентовано більше на “ролі української жіночої преси у змаганні

за національну свідомість та націєтворення української модерної нації”, а друга є більш науково-популярним дописом з посиланням на ілюстративні матеріали для популярного електронного часопису “Збруч”. Багато досліджень у останні роки присвячено жіночим рухам, зокрема українським. Проте ми свою увагу у цій статті зосереджували на персоналіях, які брали участь у творенні обраних журналів, акцентували на дизайні обкладинок та маркетингових ходах, які вели редакційні колеги. Таке поєднання тем у одному дослідженні нам не траплялось раніше, проте, на нашу думку, саме воно набуває актуальності у зв’язку з розвитком креативних індустрій у наш час.

Про завдання, які ставила перед собою редакційна команда, дізнаємось зі статті “У п’ятиліття совісної праці (1925–1930)” Констянтини Малецької, що виходить у 1930 році до 5-річчя журналу [12, с. 1]. “Головним завданням поставила собі «Нова хата» культивування українського народного мистецтва і домашньої культури і в тій цілі містила собі зразкові матеріали з цього обсягу з многими ілюстраціями, оригінальні ручні роботи з приміненням народних мотивів та народні узорі... Велику вагу клав теж журнал на фізичну сторону виховання, тому жіночим спортом і справ «Пласту» присвятив чимало місця і симпатії” [12, с. 1]. З цього можемо зробити висновок про поєднання у виданні виховних, національно-патріотичних функцій, прищеплення знань з образотворчого, декоративно-прикладного та музичного мистецтва, історії та літератури – багатьох складових креативних індустрій.

Відомо, що за будь-якою добре злагодженою роботою криються конкретні люди. І тому свою увагу ми зосредили на персоналіях. У вищезазначеній статті перелічено засновниць “Нової хати” і сказано “хай не криються в тіні заслужені робітниці”, а у списку серед чоловіків є жіночі імена та прізвища: Стефанія Чижович, Стефанія Савицька, Олена і Ольга Кульчицькі, Марія Громницька, Соломея Охримович, Софія Федак, Ірина Павликовська, Дарія Бандрівська, Ірина Боньковська.

Перша редакторка “Нової хати” Марія Деркач 1926–1930, яка “ввійшла до «Нової хати» на товариських умовах, не заключала ніяких умов і навіть не дбала про стан забезпечення” [12, с. 1]. Займалася підбором художніх текстів, перекладів, тем для публікацій, листувалася з авторами. Завдяки їй та докторці Марії Фуртак-Деркачевій у журналі з 1925 по 1930 рік з’являються твори: Ольги Кобилянської, Софії Русової, Лесі Українки, Олени Пчілки, Євгенії Ярошинської, що виховують жіночі погляди як галичанок та ширшого кола українок.

Є відомою фотосвітлина, на якій зображено редколегію “Нової Хати” (1934), де навколо столу сидять (зліва направо): Марія Громницька, Євгенія Вербицька, Костянтина Малицька, Стефанія Савицька, Лідія Бурачинська, Ірина Бонковська, а за ними стоять Олена Залізник та Ірина Гургула [2, с. 8; 4].

До того незримого осередку редакторського кола входили також інші співробітниці журналу Марія Бачинська-Донцова, Блянка Баранова, Іванна Блажкевич, Клявдія Бобикевич, Лідія Бурачинська, Софія Вальницька, Олена Вергановська, Катря Гриневич, Міля Дороцька, Софія Дністрянська, Ольга Дучимінська, Осипа Заклинська, Олена Залізнякова, Олена Кисілевська, Наталія Короліва, Н. Коцюбінська, Уляна Кравченко, Софія Куликівна, М. Курдидик, Ярослава Лагодінська, Яр. Мандюкова, Ольга Мочульська, Ярослава Музикова, О. Мірна, Софія Олеськів, Марія Омельченко, С. Охримович, Анна Ортинська, Лідія

Пахолікова, Марія Підгірянка, М. Рудницька-Охримовичева, Марія Роздольська, Стефанія Савицька, А. Свенціцька, Дарія Старосольська, Людмила Старицька-Черняхівська, Олена Цегельська, І. Федорович-Малицька, Марія Чиж, Стефанія Чижович [12, с. 2]. З цього переліку ми бачимо осередок свідомих українок, які своїм часом, коштом, знаннями долучались до спільної праці виховання українок, які жили в той час у чужій державі.

Варто наголосити, що вихованню молоді та створенню жіночого видання сприяло й чимало свідомих та авторитетних чоловіків. І того 1930 року К. Малицька зазначає, що з мужчин поособляли “Новій хаті”: доктор Остап Грицай, Дем’ян Горняткевич, Василь Горбай, доктор Ев. Дурделло, Федір Дутко, Вол. Кисілевський, Микола Матіїв-Мельник, доктор Роман Могильницький, Михайло Матчак, В. Пещанський, Михайло Рудницький, Олекса Саломанчук, Ст. Сірополко, доктор Ілярій Свенціцький [12, с. 2].

Як серед жіночих персоналій, так і серед чоловіків є більше чи менше вивчені науковцями. Наприклад, персону Катрі Гриневиц досліджує Ірина Фаріон; Лідію Бурачинську – Людмила Белінська; Олену Кульчицьку – Любов Кость; Константину Малицьку – Валентина Кухар. Варто звернути увагу на матеріали, які друкували у “Новій хаті”, зокрема дописи з екзотичних країн Софії Яблонської, книги якої знову завойовують вітчизняний ринок [8]. Персона Софії є ще одним маркером, на який орієнтувалось українське суспільство на початку ХХ століття в Галичині. Її статтю “У китайському заїзді” надруковано (НХ, 34, № 6) [14, с. 9, 10]. Яскрава, харизматична журналістка, авторка книжок-бестселерів і фільмів про екзотичні краї Софія Яблонська, якою захоплювались іноземці та крізь призму погляду камери якої вивчали Схід та Азію України.

Проте, це лише мала частка тих родин, які проживали у Львові у довоєнний період і які докладались до замишування українського.

Авторами обкладинок до “Нової хати” в різні часи були Микола Бутович, Олена Кульчицька, Галина Мазепа, Святослав Гординський. Редакція журналу, зазвичай, замовляла дизайн обкладинки раз на рік. Це був чорно-білий макет, який використовували в різних номерах журналу й під час друку змінювали номер випуску та колір паперу. Папір обкладинки був з більшою граматурою та варіювався від охроного до голубого, від рожевого до салатого, проте колір не мав смислового навантаження, а лише графічна композиція на титулі.

Досліджуючи титульні сторінки “Нової хати”, ми стикнулись із тим, що в номерах не зазначали автора обкладинки. Багато навіть текстових матеріалів видавали під скороченими абрєвіатурами, або ж узагалі без автора. Часом на світлині дівчини у витій сорочці вказували прізвище тієї, хто позував, а не автора світлини чи вишивки, або вказували прізвище, хто надав фотографію для друку і хто є її власником. Немає прізвищ під рисунками, окремими віршами та ін. Тому дослідження обкладинок виконували на основі мистецтвознавчого аналізу та графічно-порівняльного методу.

Під час дослідження було виявлено, що автором перших обкладинок був Микола Бутович (1895, Полтавська губернія – 1961, штат Нью-Джерсі, США) – у вузьких колах відомий графік, живописець, карикатурист. На своїх творах він підписувався “М. Бѣтович”, “М. Б.” чи Бутумбас. Частково саме такі підписи ми виявили. Але спершу трохи про нього. Уродженець Полтавської області, в 1906–1913 роках навчався у Полтавському кадетському корпусі. Студіював малярство у Празі, Берліні

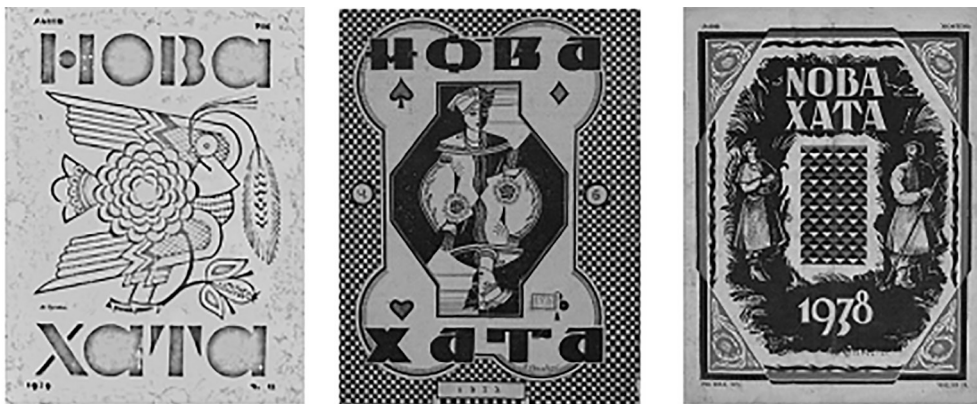
та Ляйпцигу. Мистецьку освіту він здобував у Вищій художньо-промисловій школі у Празі та в Лейпцизькій академії графічних мистецтв, після чого поселився і працював у Львові. Як М. Бутович отримував замовлення від редакції “Нової хати”, нам не вдалось знайти, але про їхню довгу плідну співпрацю свідчать роки, коли він був автором обкладинок: 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1932, 1938.

Зазначимо, що Бутович підписував свої роботи ініціалами чи скороченим прізвищем, і саме за цими ознаками ми визначали авторство (див. іл. 1). Крім того, на окремих графічних аркушах він вказував рік, коли виконав графіку, яка потім ставала обкладинкою журналу. Наприклад, на обкладинках за 1938 рік біля підпису є рік створення композиції: 1937 (див. іл. 2).

Іл. 1. Обкладинки журналу “Нова хата”.
Автор Микола Бутович. 1925, 1926, 1927, 1928 рр.

Наголосимо, що діапазон графічних засобів, якими оперує Бутович, свідчить про його високий професіоналізм, що потім підкреслює і його подальший творчий шлях. У різний час це – від грубих рослинно-стилізованих композицій до витончено графічно-рапортних, від геральдичних мотивів до зображально-розповідної обкладинки.

Іл. 2. Обкладинки журналу “Нова хата”.
Автор Микола Бутович. 1929, 1932, 1938 рр.

Зупинимось і на різноманітті шрифтових знахідок Миколи Бутовича. Якщо у 1925–1926 роках він приділяє увагу шрифту як елементу доповнення композиції, враховує товщину накреслення літер відповідно до товщини основної графічної частини та бавиться з буквицею як з орнаментальними елементами, додаючи несподіваних засічок у додаткових місцях. То шрифт заголовку з 1927 року використовується і в обкладинці наступного року, лише додаючи напису курсивне накреслення. Щодо обкладинок 1929 та 1932 років, то це знову авторські пошуки несподіваних рішень, і ми можемо лише виокремити тенденції Бутовича: використання прописної літери “А” у заголовку, потяг до рівноширинного та яскраво акцидентного шрифту. В обкладинці 1938 року автор запропонував уже для заголовкової літери “Н” латинське написання через “N” і прописні з минулих років “А” замінив на заголовкові.

Під час війни, з 1943 року, Микола Бутович викладав у Львівській художньо-промисловій школі, сьогодні Львівський фаховий коледж декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша. Його колегами були Іван Севера, Микола Жеваго та ін. А після війни Бутович через Західну Німеччину переїжджає до Америки в містечко Риджфілд-Парк, що біля Нью-Йорка. Там активно працював на мистецькій ниві, входив до Об’єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА), брав участь у художніх виставках. Був знаний з багатьма діячами української культури і літератури.

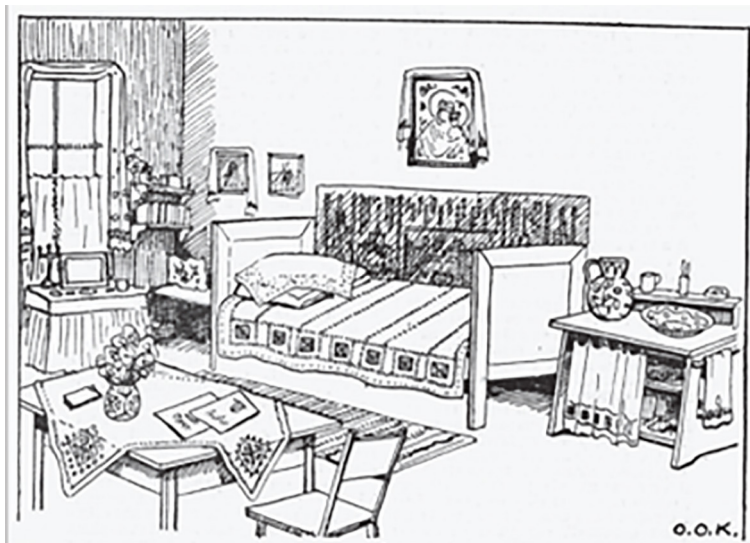
Наступною мистецькою парою, яку ми розглянемо в контексті видання “Нова хата”, є Ольга та Олена Кульчицькі. Ольга – старша, є менш відомою (1877, Бережани – 1967, Львів). Про Олену (1873, Заліщицький р-н – 1940, Львів) є чимало досліджень, маємо меморіальний музей у Львові, її знаємо як “піонерку ілюстрації дитячої книги на західноукраїнських землях” та авторку понад 4 000 художніх творів,

що увійшли до класики української ілюстрації. Відомо, рід Кульчицьких походить із села Кульчиці, що на Самбірщині, хоч сестри народжені на Тернопільщині. Обоє сестер відвідували Львівську художньо-промислову школу (сьогодні ЛФКДУМ ім. І. Труша), де брали уроки роботи з аквареллю пана Стефановича. Ольга більше захоплювалась килимарством і черпала знання у гуцульських народних майстрів на Косівщині. Олена вивчала мистецтво емалі. Обидві жили і творили разом, були критиками одна для одної, підтримували одна одну та надихали.

Зі статті Романни Дутки “Народознавча тематика на сторінках часопису «Нова хата» 1925–1927” дізнаємось про співпрацю сестер Кульчицьких. Так, у 1925 році під статтею Ярослави Мандюк “Вистава декоративної штуки в Парижі” було репродуковано фотографії Ольги Кульчицької біля свого килимарського верстату та вітальні сестер Кульчицьких, у частині статті, де йшлося про польську частину експозиції – про килими і дерев’яні вироби зі Закопаного (НХ, 1925, № 6, 3–5) [4, с. 888, 889].

У № 2 за 1927 рік “Сестри Кульчицькі пропонують доріжку з «правдивими придніпрянськими мережками і вишивкою гладдю», додаючи канвові зображення технік і фото готового виробу” (НХ, 1927, № 2, 16–17) [4, с. 901]. Через місяць, уже в четвертому номері, “сестри Кульчицькі умістили докладні описи і рисункові зображення комплекту оздоб вівтарної частини храму (покриття вівтаря, рушник на чашу) та графічне зображення загального вигляду з проєктованими тканинами вівтаря, іконостасу, тетраподу, виробу” (НХ, 1927, № 2, 15–17) [4, с. 901, 902].

Літні номери журналу за липень–серпень звично виходили спарено єдиним журналом, щоб редакція могла відпочити. І в номері 7/9 за 1927 рік презентують роботи сестер, а саме “доріжку і обрус з буковинською вишивкою” (НХ, 1927, № 7/9, 21–23) [4, с. 902].

Іл. 3. Обкладинка та ілюстрація до “Нова хата”.

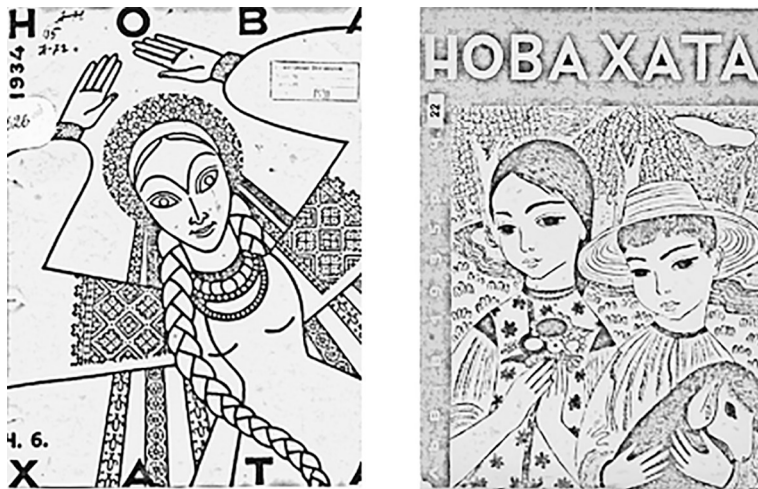
Автори Ольга та Олена Кульчицькі

У 1939 році сестри переїхали з Перемишля до Львова. В Перемишлі вони прожили понад 30 років, куди приїхали після завершення Віденської художньо-промислової школи та академії мистецтв (1908) [20]. І важливим вважаємо, що ще до приїзду до Львова відомі сестри Ольга і Олена допомагали журналу “Нова хата”, про що згадує Константина Малецька: “хай не криються в тіні заслужені робітниці”, де серед інших вказані Олена та Ольга Кульчицькі (НХ, 1930, № 6, 1) [12, с. 1]. З цього можемо зробити висновок про популярність часопису не лише на Львівщині, а й на території сучасної Польщі.

Сестри жили і творили разом. У післявоєнному Львові залишилися жити. Про їх життя детальніше пишуть їх біографи [20]. Значимо, що Олена Львівна Кульчицька була викладачем в Поліграфічному інституті у Львові (сьогодні Українська академія друкарства) і довгі роки там викладала. Донедавна в академії викладав професор Володимир Овчинников, який був її студентом і часто згадував її наставництво.

Ще однією яскравою особистістю, яка вболівала за українським та доклалась до обкладинок часопису “Нова хата”, була Галина Мазепа (1910, Санкт-Петербург, Росія – 1995, Каракас, Венесуела) – українська і венесуельська художниця, ілюстраторка, мультиплікаторка. Вона була донькою голови уряду Української Народної Республіки (УНР) Ісаака Мазепи і народилась, коли батьки були ще студентами.

Галина починала вивчати мистецтво ще в дитинстві у Січеславі (тепер Дніпрі) в Миколи Погрібняка, який привив їй любов до народного мистецтва, особливо писанок. Продовжила у Львові в Ю. Магалевського, в Українській студії пластичного мистецтва, далі – в Празі у Мистецько-промисловій школі та Академії мистецтв. Брала участь у виставках Асоціації Незалежних Українських Митців (АНУМ) у Львові в 30-х роках минулого століття, у виставках у Римі, Німеччині, Венесуелі (перша персональна виставка в Музеї мистецтв у 1948 році), США та Канаді [7]. І саме з модерного трактування української тематики Галина Мазепа набуває популярності.

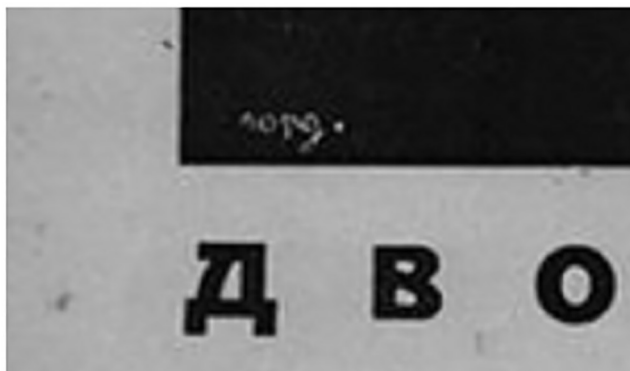
Іл. 4. Обкладинки до журналу “Нова хата”.
Автор Галина Мазепа. 1934, 1935 рр.

Зазначимо, що обкладинки, які ми визначаємо як її роботи, є не підписані нею і її авторство не вказане у підписах журналу. Проте притаманна їй стилістика спрощення овалів обличчя, мигдалеподібні очі, стилізація пальців, кисті рук не залишають сумнівів стосовно її авторства та співпраці з редакцією у 1934 – та 1935 роках. Це був щасливий в її житті “празький період”. Вона навчалась та приятелювала у майстернях професора Сергія Мако, професора Роберта Лісовського та у професора Кратохвіля. Мала численні замовлення як дитяча ілюстраторка, вона оформила казки Олександра Олеся “Пригоди бабусі”, “Бабуся у гостях у ведмедя”, “Ведмідь у гостях у бабусі”, який тоді також жив у Празі, та багато ін. У 1945 році під час бомбардування Праги загинули обоє її синів разом з її матір’ю. Після вимушеного переїзду родини з Європи до Венесуели Галина Мазепа була більш продуктивною під враженням від країни тропічного клімату та яскравих кольорів. Її творчий доробок дуже великий і майже завжди в її творах простежуємо “український слід”. Нагороджена Міністром культури Золотою медаллю Президента (1956) та нагородою ЮНЕСКО за ілюстрації дитячих книжок (1980).

Ще одним яскравим художником, що працював для “Нової хати”, був Святослав Гординський (1906, Коломия – 1993, Верона, штат Нью-Джерсі, США), український художник, графік, мистецтвознавець, поет, перекладач, редактор та журналіст.

Базову мистецьку освіту він здобув у Мистецькій школі Олекси Новаківського. Пізніше у Берліні був вільним слухачем у Академії мистецтв та відвідував лекції з історії української культури професора В. Залозецького в Українському науковому інституті. Продовжив навчання в Парижі в Академії Жульєна, Модерній академії Ф. Леже і А. Озанфана. Експонував графічні твори в Салоні Незалежних, Салоні митців-декораторів, Grand Palais (Париж). У 1931–1944 роках жив у Львові. І в 1935 році мав співпрацю з редакцією “Нової хати”.

На обкладинці знизу, ліворуч, бачимо чіткий підпис: “Горд.”, що розшифровуємо як “Гординський”.

Іл. 5. Обкладинка до журналу “Нова хата”.
Автор Святослав Гординський. 1935 р.

Гординський був співзасновником Асоціації незалежних українських митців, співзасновниками якої були і Павло Кожун та Ярослава Музика, був учасником усіх її збірних виставок. Брав участь у виставках української графіки у Львові (1932), Берліні (1933), Римі і Празі (1938). З 1944 року виїхав до Мюнхена, а 1947 – до США. Величезну спадщину він залишив і як поет, і як художник, і як мистецтвознавець. Його твори є окрасою музейних колекцій як в Україні, так і поза межами. Йому присвячено цілу низку досліджень та монографій.

Завершуючи про обкладинки “Нової хати”, зазначимо, що для нас залишились невідомими автори річних рішень за 1936, 1937, 1938 та 1939 роки. Чому лише одне число в 1938 році вийшло з графікою М. Бутовича? Чи питання було у запиті на високий гонорар, який не могла платити редакція? Хто був автором обкладинки з дівчатами, вбраними в українські строї за 1937 рік? Підсумуємо, лиш автори-чоловіки звично залишали свій підпис на графічних роботах, який потім тиражувався, а жінки скромно працювали на благо становлення української журналістики, не наголошуючи на власному авторстві чи значимості.

Звернемо нашу увагу на маркетинг цього видання. Відомо, що метою маркетингу, якщо коротко, є визначення та задоволення людських і суспільних потреб. То що цікавило читачок і як з цим справлялась редакція. По-перше, на сторінках часопису постійно велось листування з дописувачами. По-друге, було запропоновано чимало реклами на продукцію для жінок, які слідуватимуть вказівкам з журналу і для цього їм буде потрібно нитки для вишивання, тканини для пошиття, екзотичні приправи для приготування та ін.

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК 39. І. п.	
Телефон: 85-83	Число konta П.К.О. 405361
Річна передплата	16,00 зол.
Піврічна передплата	8,50 "
Чвертьрічна передплата	4,50 "
Щопа поодинокого числа: 1,50 зол., подвійного 2,50 зол.	
Річна передплата в Америці й Канаді	3 дол.
Річна передплата в Чехословаччині	60 Кч.
В Румунії: річна передплата 400 лей, піврічна 210 лей, чвертьрічна 120 лей, поодиноке число 40 лей.	
З Америки й Канади приймає передплату за часопис: Заступництво „Nova Chata“, Philadelphia Pa, 1134 Litwood Road.	
В Румунії приймають передплату за „Нову Хату“: Dumitro Negodot, Bucarest IV, str. Delea Veche 45.	
Княгарня Юрій Глинка і Спласка, Чернівці, ул. Петровича 4.	

Знамените вишивання Власна робітня Приймає всієї перероби	СТАНІСЛАВА ВРОНСЬКА МАГАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР Львів, ул. РІТОВСЬКОГО 10
---	---

Іл. 6. Фрагменти розворотів, реклами та змісту часопису “Нова хата”. 1934, 1936 рр.

Серед цікавинок журнал “Нова хата” пропонує:

- висилання товарів поштою (НХ, 1932, № 6, с. 25);
- продаються додатково викрійки до моделей (НХ, 1927, № 6, с. 21);
- з кінця 1927 року викрійки моделей поширюють безкоштовно;
- з 1929 року з’являється кольорова вкладка, і тоді візерунки на вишиванках стають кольоровими;
- цікаві рецепти: шарлотка з яблук, фарширована капуста та ін. (НХ, 1925, № 4, с. 17);
- косметологічні поради (при облущуванні шкіри, для схуднення).

І все це, крім того, що головну увагу часопис акцентує на суспільному та політичному житті українців, їх з’їзди, конгреси, виставки та науково-популярні дописи та літературні новинки і, звісно, сторінки для виховання дітей. Такий перелік рубрик задовольняв потреби жіноцтва у той час, як писала К. Малецька: “А того не дадуть нашим жінкам чужинецькі – польські журнали, хоч би до них дописували і які визначні «партріотки»” [12, с. 1, 2].

Важливо відмітити, що часопис “Нова хата”, виходив у період Другої Польської Республіки (до 1939 року) і конкурував насамперед з креативними індустріями Польщі, проте його можна було передплатити і в Чехословаччині, і в Румунії, і в Америці та Канаді, що читаємо на сторінках часопису (див. іл. 6). Рік припинення видавництва збігся із початком Другої світової війни та суворішими правилами для українських громад та території Польщі, і той інформативний вакуум для українського жіноцтва бере на себе Союз українок Америки (СУА).

У 1944 році, 1 січня, виходить перше число часопису “Наше життя” у форматі газети, яке можемо назвати певною мірою наступником журналу “Наша хата”. Спершу у форматі газети (див. іл. 7). Головною редакторкою була Клавдія Олесницька. Архів часопису є в цифровому форматі, і окремі номери є у вільному доступі [1].

НАШЕ ЖИТТЯ

Орган Союзу Українок Америки

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA

5- JUL 2 1944

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ

PHILADELPHIA, PA., JAN. 1, 1944 VOL. 1 № 1

Христос Родився — Славте Його

На найтщівнішім місяці настановила християнська Церква найкраще свято у році — Христове Різдво щоб людині, прибитій мертвечиною природи, дати духовний підйом, радість та надію. Щоб у почитанні Народженого Дитяти здати долей співчущим радощами.

Тобі Мамо, Твоєму синові за далеки моря, у тіскові пугтарі, чи непроходимі джунглі — Твоєї родині, що збереться у це Свято, щоб пошлужувати праділий звичай української землі!

*ХРИСТОС РОДИВСЯ! — СЛАВТЕ ЙОГО!

Жертви на Пресовий Фонд СУА

Пан Василь Пуйда \$100.00.
Панна Стефанія Абрагамовська \$25.00.
По \$10.00. Пані: Олена Лотоцька, Петрося Костецька, Ольга Гринчишин.
По \$5.00. Пані: Анна Бойко, Анна Сивулак, Анастасія Ваг-

Параскевія Бенцаль, Ірина Волницька, Марія Грагорєць, Марія Насевич, Марія Головати, Софія Лотоваць, Юлія Шустакевич, Павлина Панамаренко.
По \$2.00. Пані: Олена Ковальська, Розалія Михайлів, Ева Рій, Марія Лябик.

Іл. 7. Титул газети “Наше життя”. 1944 р.

Організація Союз українок Америки (СУА) була заснована 1925 року з метою об’єднати жінок українського походження або належних до української спільноти

в США, допомагати потерпілим від природних та інших катастроф в Україні, надавати стипендії потребуючим студентам в Україні і в діаспорі, допомагати сиротам і жінкам похилого віку. Та для нашого дослідження важливими є такі пункти в її програмі, а саме: розповсюдження точної інформації про Україну та українців, виправлення неправильної інформації, поданої в пресі на цю тему, і, головне, СУА зберігає українську ідентичність і культурну спадщину та етнічні традиції українців у США. Саме для цього формат видання був уже випробуваним варіантом. Його пошуки спершу у вигляді газети, пізніше журнального типу диктувались як пошуком фінансів, так і спеціалістів, що могли це забезпечити.

У своїй діяльності СУА керується засадами християнської етики, релігійного порозуміння і політичної неупартійності та дотримується принципів охорони прав людини.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

У першому номері за 1944 рік збережено архівні фото керівництва СУА. Сидять:

- Павлина Панамаренко (фінансова секретарка);
- Олена Штогрин (містоголова);
- Олена Лотоцька (голова);
- Анна Бодак (містоголова);
- Марія Бабяк (касієрка).

Стоять: Оля Василенко (кор. секретарка); Анна Бойко (представниця Мистецької секції); Катерина Стефанович (член Контролі); Анастасія Вагнер (представниця Статуттової секції); Аннета Кмець (представниця секції Зв'язків); Тетяна Костик (член Контролі); Марія Марусевич (член Контролі); Олена Мудрик (містоголова); Анна Сивуляк (рек. секретарка). Кожна персона заслуговує окремого дослідження та висвітлення.

Та зупинимось на доступному нам матеріалі, а саме на дизайні обкладинок часопису. Редактори часопису “Наше життя” в 1952–1954 роках користуються

одними шаблонами, варіюючи лише колір фарби, якою друкується графічне зображення (зеленим, червоним, синім, коричневим та ін.). В першому варіанті – це декоративна полоса для заголовка, зроблена наче дереворитом з традиційними, для визначення української ідентичності, стилізованими гронами калини та орнаментально декоративним шрифтом. Під ним подавали якесь фото для обкладинки, рік та номер випуску.

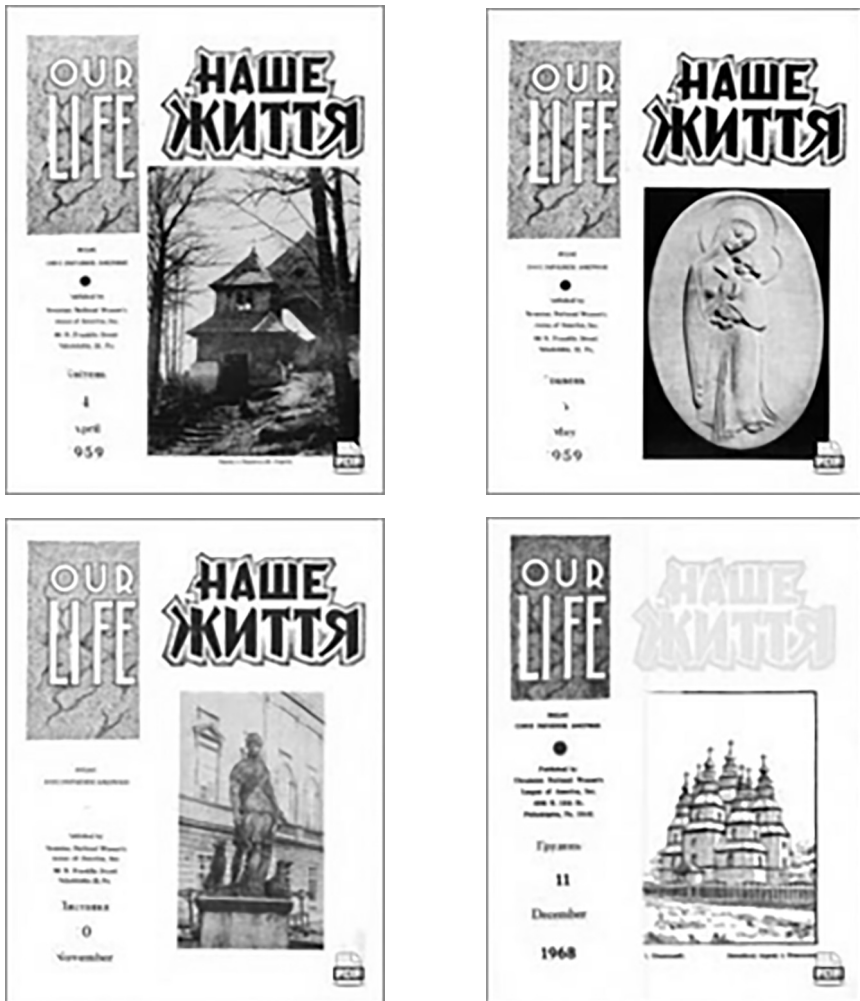
У другому варіанті – це орнаментально-декоративна рамка з восьмикутними зорями та зображенням українок: ліворуч – в українському строї з вінком на голові у вишитій сорочці, кептарі, картатій плахті, святково вишитому фартушку та чоботях, а праворуч – сучасна з відкритою зачіскою, в сукні сучасного крою, на запах, з тричвертним вільно призбираним на манжет рукавом та вишитим подолом і туфельках-лодочках. Обидві фігури дивляться в центр, мають схожу поставу, довжину костюмів. У центрі композиції – двомовний напис заголовка англійською та українською, шрифтом із засічками із національним пошуком буквиці й трансформації її до латинки (див. іл. 9).

І перший, і другий варіанти трапляються часом по чергово в одному році випуску.

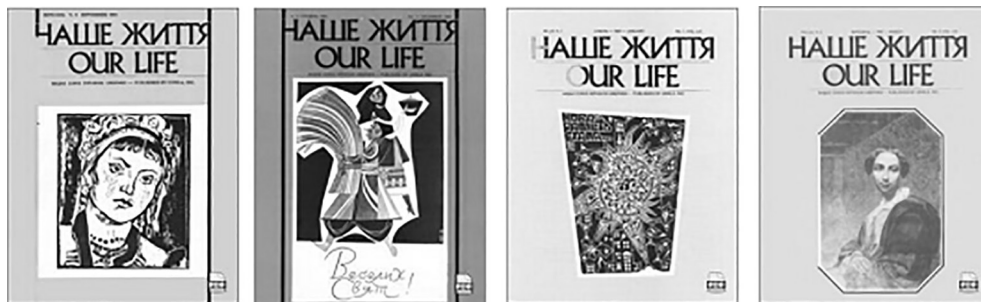

Іл. 9. Обкладинки журналу “Наше життя”. 1952–1955 рр.

З січня 1956 року кардинально змінюється обкладинка часопису “Наше життя”. І цей тип продовжує застосовуватись з 1956 до 1973 року. В дизайні цих обкладинок уже розведено напис англійською “OUR LIFE” і напис “НАШЕ ЖИТТЯ” на дві окремі плашки. Якщо в перших варіантах напис українською був більший за розміром, то з 1956 року обидва написи стають однаковими за вагою (іл. 10). Зникають яскраві графічні особливості, що окреслювали українську ідентичність, залишаючи лише мову та зміст національними. Кольорові рішення вже також отримують різноманіття: це вже не завжди надрук у одну фарбу (синю, фіолетову, коричневу), а іноді друкують три фрагменти однієї композиції у три кольори: червоний, жовтий та чорний.

Іл. 10. Обкладинки журналу “Наше життя”. 1956–1973 рр.

Іл. 11. Обкладинки журналу “Наше життя” з 1973 та 1994 рр.

У квітні 1973 року відбувається ребрендинг обкладинки часопису. Спочатку вже є напис українською, а тоді англійською. Шрифт для обох написів є однаковий. З двома або однією вертикальними полосами. Шрифт чорний, лише тло довкола зображень мають певний колір. І цей принцип зберігається до кінця 1993 року. З січня 1994 року видання знову оновлюється, в той час забирають чорну барву, а напис дають тим самим кольором, що й тло, лише на кілька тонів темнішу для підсилення контрасту. І так незмінно використовують до квітня 1999 року (іл. 11). Змінюються злегка пропорції заголовка та тла, у фокусі пошуку було тло. Загалом це сприяло пізнаваності видання для кількох поколінь. Зокрема, простежуємо, як обличчя журналу стає щоразу сучаснішим.

У розрізі поставлених нами завдань звернімо увагу на питання маркетингових пошуків часопису “Наше життя”. Окремі статті починають друкувати англійською з 1962 року, навіть про те, як дітей вбрати в український народний костюм, очевидно, що в той час уже з’являється покоління українців, які не могли читати вільно рідною мовою [1, 1962, № 9, с. 18]. Крім новин зі з’їздів, свят для української громади, редакція також друкує фрагменти переписки з дописувачами.

Та цікавими для нас та дописувачок були рубрики: “Новий бізнес”, “Косметичні поради”, “Поради до кухні”, “Що варити і пекти”, “Вишивка та рукоділля”, “Городничий порадник”, “Господарський порадник” та ін. Наприклад, у першій рубриці йшлося про те, як молода бельгійка Ірина Бичі прибула з добрим помислом до Каліфорнії і заснувала там крамницю, “де випозичають елегантні капелюхи. Пані, що виступають на якомусь прийнятті чи на зібранні, радо підбирають собі спеціальний капелюх за невелику оплату. І це й дуже часто трапляється так, що клієнтка закупить капелюх, коли їй у ньому до-лиця” [1, 1962, № 9, с. 19].

У рубриці “Що варити і пекти” подавались рецепти смажених помідорів, смажених баклажанів, січеників з капусти, хрінової підливи, лакоминки з рижу, крихкий коржик із яблуками – страви, які мали національне коріння та були адаптовані для американських наявних продуктів [1, 1952, № 9, с. 12]. В 1962 з’явилась рубрика “Користаймо з досвіду”, яка пропонує рецепти на основі “куховарської книжки з римських часів”: “Салата з курки”, “Печеня зі свинини”, “Салата з капусти”, “Молочко з медом” [1, 1962, № 9, с. 20]. Траплялось, що друкували конкретні відповіді на запит, наприклад: “Прохаю подати мені припис непеченого торта. Може придасться й іншим читачкам журналу. Читачка з Філадельфії”, і для неї та інших друкують “Торт чеколядовий непечений” [1, 1962, № 9, с. 22].

Традиції української народної вишивки та рукоділля також є традиційними для часопису. Так, один номер “Наше життя” пропонує подушку композиції і виконання пані Наталії Масюк із Філадельфії на основі буковинського орнаменту [1, 1962, № 9, с. 21] та на звороті обкладинки взори з жіночих сорочок Яворівщини зі збірки Галі Крайчик.

Часом трапляються навіть три різні Порадники на одній сторінці “Наше життя”: “Мешканевий”, “Городничий” та “Господарський”. У “Мешканевому” іде переписка про те, як “дібрати взори” [1, 1962, № 9, с. 22]. У ньому дописувачка Володимира Д. звертається до редакції за порадою: “Хочу одну зі своїх спалень прикрасити українськими vzорами. Ідеться про завіски або драперії на вікна і накривало на ліжка... Чи Ви могли б дібрати мені відповідні взори? Кімната середньої величини має два довгі, вузькі вікна. Стіни сині, меблі ясні, синій килим”. І дуже кваліфіковану відповідь на те дає редакція: “Ціла трудність у тому, що в Вашій спальні сині стіни і синій килим. До цього дуже важко дібрати взір та ще й волічкою шитий. Міг би бути стилізований взір із Полтавщини в синіх відтінках, вишитий настилуванням (гл. Н. Ж. 1955, ч. 2). ... Коли не боїтесь контрасту, тоді можна взяти взір в одній тільки темно-помідоровій красці, як на таблиці vzorів Н. Ж. 1955, ч. 9 (таблиця ч. 7). Спокійніше виглядатиме той самий взір у темно-вишневим відтінку. Спробуйте вишити кусник і погляньте, що Вам краще підійде” [1, 1962, № 9, с. 22]. Гарним вважаємо, що у відповідь редакція змушує звернути увагу на попередні номери і подумати, як виглядатиме той орнамент у інших кольорах.

У “Городничому пораднику” йдеться про засівання квіток: братиків і портуляк, де читачка звертається за порадою “в справі сіяння насіння ранньою весною таких квіток, як братки й портуляки у скриньках”. А “Господарський порада” дає виправлення помилок за точність температури з попередніх номерів: “Я випробувала припис на французького зайця з Н. Ж. ч. 7, 1962 і вважаю, що півгодини за коротко його пекти. Треба таки пекти годину, щоб м’ясо й тісто добре дійшло. Температура і час не робить різниці для досвідченої господині. Але молодим господарям треба подавати все докладно, бо тримаються точно припису, а потім нарікають, що їм не вдалось. Софія Скрипник” [1, 1962, № 9, с. 22].

Звісно, що аж ніяк жіночий журнал не міг обійтись без сторінок для дітей, тому рубрика “Нашим малюкам” чи “Сторінка для дітей” завжди була та тішила дитячими віршами, казками, розповідями [10, с. 6, 7].

Ще однією гранню довіри була рубрика “Спеціальне”, якій редакція друкувала “Вияснення”, адже: “Липнєве число «Наше життя» вийшло доволі рано (дня 21 червня), бо попереджувало Конвенцію СУА. Натомість вереснєве число спізнилось із незалежних від нас причин і внаслідок того маємо багато запитів і реклімацій. Нам дуже приємно, що читачки так дожидають появи числа й відчули з прикрістю цю велику перерву. Але пригадуємо ввічливо, що в серпні число не виходить, про що є згадка на 2-гій стор. обгортки у двох колумнах нагорі. А вереснєве число, що вже було готове до друку в половині серпня, спізнилось через недугу працівника друкарні. Своєї друкарні, на жаль, не маємо, отже залежні від друкарні «Америки». Та все ж ми досягнули, що журнал розіслано 21 вересня 1962 і читачки дістали його в останній декаді місяця. За цю затримку перепрошуємо, але й прохаємо вирозуміння для труднощів технічного порядку, що їх теж стараємось перебороти. Адміністрація «Нашого життя» [1, 1962, № 9, с. 33].

Окрім того, важливими для жіноцтва завжди були й новини моди, що виходили також окремою рубрикою. В одній з них читаємо: “Багато несподіванок! Як звичайно, осінь уводить нові лінії в моді. Що маємо цього року? Повернувся нам справжній стан... Змінилися й рукави.... Новинкою цієї осени є столи й шалі... Хутрянні прикраси дуже популярні...” [1, 1962, № 9, с. 22].

Висновки. Наводячи багато фактів з історії, персоналій та розворотів журналів “Нова хата” та “Наше життя”, маємо такі висновки. Журнал “Нова хата” був важливим явищем на території Галичини у час між двох світових воєн. По суті він був маркером національної ідентифікації українців. Пізніше цю естафету підхопив заокеанський часопис “Наше життя”, продовжуючи ідею виховання українців у еміграції.

До журналів адміністративна група докладала чимало зусиль для плекання української культури, часто безоплатно. Для виховання мистецького смаку до дизайну обкладинок запрошували визнаних художників. Видавнича справа обох видань була в руках ентузіастів, які долучали до цього всі можливі для них чинники. Маркетинг обох часописів будувався на відвертому листуванні та охопленні широкого кола жіночих зацікавлень: політичному житті, літературному читанню, кухарським рецептам, дитячим сторінкам та багато ін. Можемо стверджувати, що крізь призму цих жіночих журналів виховувались покоління українського жіноцтва, яке виховувало українську націю.

Список використаної літератури

1. Архів журналу “Наше життя”. URL : <http://www.womenhistory.org.ua/index.php/novini/58-arkhiv-zhurnalu-qnashe-zhyttiaq-onlain>; <https://web.archive.org/web/20150103234050/>; <http://www.unwla.org/Ukrainian/OurLifeMagazine.html> (дата звернення: 10.03.23).
2. Белінська Л. Жіноча преса: етнографічний VS політичний чин (на прикладі журналу “Нова хата”). *Українське літературознавство*. 2020. № 85. URL : <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ukrliterary/article/view/3135/3381> (дата звернення: 12.03.23).
3. Воробкало Д. “Нова хата”, або журнал для інтелігентного жіноцтва. URL : <https://zbruc.eu/node/66799> (дата звернення: 26.02.23).
4. Дутка Р. Народознавча тематика на сторінках часопису “Нова хата” 1925–1927. *Народознавчі зошити*. 2011. № 5. С. 884–903. URL : <https://nz.lviv.ua/archiv/2011-5/18.pdf> (дата звернення: 15.03.23).
5. Лагутенко О. В полоні легенд: графіка Миколи Бутовича. *Образотворче мистецтво*. 2002. № 1. С. 6–9. URL : <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=6601> (дата звернення: 12.03.23).
6. Лопата П. Він був не тільки талановитим архітектором, мистецтвознавцем, публіцистом, але й талановитим графіком. *Наше життя*. 2019. URL : <https://newpathway.ca/він-був-не-тільки-архітектором-мистец/> (дата звернення: 12.03.23).
7. Мазепа Г. Альбом. Мюнхен : Український вільний університет, 1982. URL : <https://uartlib.org/allbooks/galyna-mazepa-albom/> (дата звернення: 12.03.23).
8. Мороз В. Йй належав увесь світ: далекі обрії Софії Яблонської. URL : <https://tyzhden.ua/ij-nalezhav-uves-svit-daleki-obrii-sofii-iablonskoj/> (дата звернення: 08.03.23).

9. *Наше життя*. 1944. № 1. URL : https://ru.scribd.com/fullscreen/100200543?access_key=key-1qmx24t3iw126xoov4su; <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/2785/file.pdf> (дата звернення: 10.03.23).

10. *Наше життя*. 1956. № 6. URL : <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1956-06-june-magazine-Our-Life.pdf> (дата звернення: 12.03.23).

11. *Наше життя*. 1959. № 2. URL : <https://docplayer.net/71198826-Lyutyiy-february-vidaie-soyu-z-ukrayinok-ameriki-published-by-ukrainian-national-women-league-of-america-inc.html> (дата звернення: 10.03.23).

12. *Нова хата*. 1930. № 6. URL : <https://archive.org/details/Nova-xata--1930--6/page/n1/mode/2up?view=theater>

13. *Нова хата*. 1932. № 6. URL : <https://archive.org/details/Nova-xata--1932--6> (дата звернення: 05.03.23).

14. *Нова хата*. 1934. № 1–12а. Електронний архів. URL : https://archive.org/details/Nova_Hata_1934/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%A5%D0%B0%D1%82%D0%B0%2001%201934/ [10 03 2019] (дата звернення: 05.03.23).

15. *Нова хата*. 1937. № 20. С. 3, 4. URL : <https://archive.org/details/Nova-xata--1937--20/page/1/mode/2up>

16. *Нова хата*. 1938. № 5. URL : <https://archive.org/details/Nova-xata--1938--5/page/n1/mode/2up>

17. *Нова хата*. Обкладинки. URL : <https://archive.org/search?query=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0+%D1%85%D0%B0%D1%82%D0%B0> (дата звернення: 05.03.23).

18. Полтава Л. Історія української народної помочі в Америці і Канаді (з 1914 року). 1977. URL : <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/2787/file.pdf> (дата звернення: 12.03.23).

19. Стельмашук Г. Бурачинська-Рудик Лідія. *Письменники Прикарпаття*. URL: <https://sites.google.com/site/xatachytalnya1/pismenniki-prikarpatta/buracinska-rudik-lidia> (дата звернення: 08.03.23).

20. Терещук Г. Чим не догодила польським радикалам українська художниця Олена Кульчицька? URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinska-khudozhnytsia-olena-kulchytska/31086480.html> [5 лютого 2021] (дата звернення: 26.02.23).

21. Явна У. Феномен “Нової хати”. Яким був жіночий журнал на Галичині. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/statti/fenomen-novoyi-khati-iakim-buv-zhinochii-zhurnal-na-galichini/> [21 липня 2021] (дата звернення: 26.02.23).

References

1. Arkhiv zhurnalu “Nashe zhyttia”. URL : <http://www.womenhistory.org.ua/index.php/novini/58-arkhiv-zhurnalu-qnashe-zhyttiaq-onlain>; <https://web.archive.org/web/20150103234050/>; <http://www.unwla.org/Ukrainian/OurLifeMagazine.html>

2. Belinska, L. (2020). Zhinocha presa: etnografichnyj VS polstychnyj chyn (na prykladi zhurnalu “Nova khata”). *Journal of Ukrainske literaturoznavstvo*, 85, 1–12 (3381).

3. Vorobkalo, D. (2017). “Nova Khata”, abo zhurnal dlia inteligentnoho zhinotstva. URL : <https://zbruc.eu/node/66799>

4. Dutka, R. (2011). Narodoznavcha tematyka na storinkakh chasopysu “Nova Khata” 1925–1927. *Journal of Narodoznavchi zoshyty*, 5, 884–903.
5. Lahutenko, O. (2002). V poloni lehend: hrafiika Mykoly Butovycha. *Journal of Obrazotvorche mystetstvo*, 1.
6. Lopata, P. (2019). Vinbuvnetilkytalanovytyumarkhitektorom, mystetstvoznatsem, publitsystem, ale y talanovytyum hrafikom. In : *Nashe zhyttia*. URL : <https://newpathway.ca/він-був-не-тільки-архітектором-мистец/>
7. Mazera, H. (1982). [Albom]. Miunkhen : Ukrainyski vilnyi universytet.
8. Moroz, V. Yii nalezhav uves svit: daleki obrii Sofii Yablonskoi. URL : <https://tyzhden.ua/ij-nalezhav-uves-svit-daleki-obrii-sofii-iablonskoi/>
9. *Nashe zhyttia*. (1944), 1.
10. *Nashe zhyttia*. (1956), 6.
11. *Nashe zhyttia*. (1959), 2.
12. *Nova khata*. (1930), 6.
13. *Nova khata*. (1932), 6.
14. *Nova khata*. (1934), 1–12a.
15. *Nova khata*. 1937, 20.
16. *Nova khata*. 1938, 5.
17. *Nova khata*. Obkladnyky. URL : <https://archive.org/search?query=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0+%D1%85%D0%B0%D1%82%D0%B0>
18. Poltava, L. (1977). Istoriia ukrainskoi narodnoi pomochi v Amerytsi i Kanadi (z 1914 roku).
19. Stelmashchuk, H. Burachynska-Rudyk, L. In : *Pysmennyky Prykarpattya*. URL : <https://sites.google.com/site/xatachytalnya1/pismenniki-prikarpatta/buracinska-rudik-lidia>
20. Tereshchuk, H. (2021). Chym ne dohodyla polskym radykalam ukrainska khudozhnytsia Olena Kulchytska? URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinska-khudozhnytsia-olena-kulchytska/31086480.html>
21. Iavna, U. (2021). Fenomen “Novoi khaty”. Yakym buv zhinochyi zhurnal na Halychyni. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/statti/fenomen-novoyi-khati-iakim-buv-zhinochii-zhurnal-na-galichini/>

MAGAZINES “NOVA KHATA” AND “NASHE ZHITTYA (OVER LIFE)”: PERSONS, ART, MARKETING

Nataliya DYADYUKH-BOGATKO

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Sociocultural Management,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: ndbogatko@gmail.com*

The magazine “Nova Khata” was an important phenomenon in the territory of Galicia between the two world wars. In essence, it was a marker of national identification of Ukrainians in the interwar period on the territory that belonged to Poland and spread far beyond its borders. It is known that raising boys – you raise warriors, raising girls – you raise a nation. And today,

in the time of military upheavals in our country, the topic of education of future generations is still relevant.

Citing many facts from the history, personalities and pages of the magazines “Nova Khata” and “Nashe zhitva” we have the following conclusions. The magazine “Nova Khata” was an important phenomenon in the territory of Galicia between the two world wars. In fact, it was a marker of national identification of Ukrainians. Later, this relay was picked up by the overseas magazine “Our Life”, continuing the idea of educating Ukrainians in emigration.

Before the magazines, the administrative group put a lot of effort into fostering Ukrainian culture, often free of charge. To cultivate artistic taste, outstanding artists were invited to design covers. The publishing business of both editions was in the hands of enthusiasts who contributed to it all possible factors for them. The marketing of both magazines was based on frank correspondence and covered a wide range of women’s interests: political life, literary reading, cooking recipes, children’s pages and many others. We can say that through the prism of these women’s magazines, generations of Ukrainian women were brought up, which brought up the Ukrainian nation.

Keywords: covers, artists, publishing, art, creative industries.

Стаття надійшла до редколегії 18.12.2023

Прийнята до друку 29.12.2023